

ประวัติความเป็นมา

ความเป็นมาของชื่อบ้าน คำว่า “ทุ่งแก้ว” แปลว่า “แคบ” เรียกตามลักษณะและภูมิประเทศ ซึ่งเป็นที่ราบแคบ ๆ และยาวตามลำน้ำยม อยู่ระหว่างแม่น้ำยมกับเนินเขาเตี้ย ๆ ทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำยม การตั้งหลักฐานของหมู่บ้านตามที่ได้ค้นคว้าและสอบถามผู้เฒ่าผู้แก่ในท้องถิ่น พอที่จะรวบรวมได้ดังนี้

เดิมทีเดียว (ไม่ทราบปี พ.ศ. ที่แน่นอน) มีครอบครัวหนึ่งมาจากบ้านประตูม้า (บ้านหัวช่วง อำเภอเมืองแพร่ ในปัจจุบัน) ได้พาครอบครัวมาทำไร่ทำสวนเพื่อหาเลี้ยงชีวิต บุคคลผู้นั้นคือ “เจ้าน้อย ธรรมลังกา” ภรรยาท่านชื่อ “แม่เฒ่าบัวคำ” (บ้านเดิมอยู่บ้านสองแคว) ได้มาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่บ้านทุ่งด้อม (อยู่บริเวณทางตอนใต้ของป่าช้าบ้านทุ่งแก้วในปัจจุบัน) โดยอาศัยลำน้ำห้วยแม่แฮด ช่วยในการเพาะปลูก การทำไร่ทำสวนของครอบครัวนี้ ก็เพื่อพืชผลไปขายที่ในเมือง โดยอาศัยการเดินเท้าบ้างและบรรทุกเรือแจวล่องลงไปตามลำน้ำยมบ้าง เป็นประจำทุกปี ต่อมาก็มีญาติ พี่น้องจากทางบ้านประตูม้าในคันตระกูลธรรมลังกา อีกหลายครอบครัว ได้อพยพมาอยู่ร่วมด้วย อยู่ได้ประมาณ 14 - 15 ปีจึงได้ย้ายถิ่นฐานจากบ้าน “ทุ่งด้อม” ไปตั้งถิ่นฐานอยู่ที่บ้าน “วังไฮ” (ตั้งอยู่ทางด้านทิศเหนือของบ้านทุ่งแก้วในปัจจุบัน) อยู่ที่นั่นได้ประมาณ 5 - 6 ปี และได้มองเห็นว่าบริเวณดังกล่าวเป็นที่คับแคบไม่อาจจะขยายเป็นบ้านเมืองที่ใหญ่โตได้ จึงได้เคลื่อนย้ายมาตั้งอยู่ในบริเวณที่ราบลุ่มของแม่น้ำยม

ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันออกของวัดทุ่งแก้วปัจจุบันนี้ ซึ่งเราจะเห็นมีต้นมะพร้าว ต้นมะม่วงและต้นขนุน ยังเป็นหลักฐานเดิมอยู่เรียกบริเวณนี้ว่า “บ้านปง” ต่อมาได้มีครอบครัวของ “พ่อเฒ่าพรหม สุทธกรรม” ภรรยาชื่อ “แม่เฒ่าโหย” (โหย) และ “พ่อเฒ่ามาน สุทธกรรม” ภรรยาชื่อ “แม่เฒ่าเกี้ยว” ซึ่งแม่เฒ่าเกี้ยวผู้นี้เป็นพี่สาวของเจ้าสุริยะ ซึ่งเป็นเจ้าเมืองแพร่ และ “พ่อเฒ่าการิน” ได้อพยพมาจาก “บ้านกาด” ซึ่งตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันออกของลำน้ำยม (บริเวณทางตะวันตกของบ้านหัวเมือง หรือทางตอนใต้ของอารัก (อาฮัก) ของบ้านวังพอนปัจจุบัน มารวมอยู่ด้วย จึงทำให้จำนวนครอบครัวของบ้านปงมีจำนวนมากขึ้น ต่อมาก็มีคณะครอบครัวลูกหลานของบุคคลดังกล่าวแยกติดตามมาอีก ซึ่งก็มาจากที่หลายแห่ง เช่น บ้านหัวช่วง บ้านเวียงทอง บ้านแม่หลาย บ้านทุ่งไฮ้ และบ้านวังธง เป็นต้น จึงทำให้มีประชากรเพิ่มมากขึ้น ชาวบ้านจึงได้ร่วมกันจัดสร้างพระอาราม เพื่อเป็นสถานที่ประกอบศาสนกิจของหมู่บ้าน โดยมี “ครูบาศรีธิ” เป็นผู้นำก่อสร้าง จากนั้นก็มีครู “ครูบาศรีวิชัย” “ครูบาคันธวงศ์” “พระอธิการศักดิ์ดา ธรรมลังกา” และ “พระอธิการเสาร์แก้ว” เป็นผู้จำพรรษาสืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน อนึ่ง ในสมัยที่พระครูคันธวงศ์ จำพรรษาอยู่นั้น บริเวณหมู่บ้านปงเป็นที่ต่ำ จึงเป็นเหตุให้เกิดน้ำท่วมอยู่บ่อย ๆ ผู้คนจึงได้ทยอยพากันมาสร้างบ้านอยู่ใหม่ทางตะวันตกเฉียงเหนือและทางเหนือของวัดซึ่งเรียกว่า “บ้านหนองไฮ” ต่อมาก็ได้แยกย้ายกันตั้งบ้านเรือนอยู่ตามชายทุ่งนาต่อ ๆ มาทางใต้ซึ่งเป็นที่ราบแคบ ๆ ดังกล่าวแล้ว จึงให้ชื่อบ้านหนองไฮนั้นจึง

ค่อย ๆ หายไป หรือ ถูกลืมไปตามกาลเวลา จนถึงเดี๋ยวนี้ แต่เดิมบ้านทุ่งแก้วเป็นหมู่บ้านหนึ่งของตำบลวังหลวง ซึ่งเป็นหมู่ที่ 2 ของตำบลวังหลวง ต่อมาบ้านวังหลวงมีจำนวนประชากรมากขึ้นจึงได้ตั้งหมู่ที่ 3 ขึ้น บ้านทุ่งแก้วจึงเป็นหมู่ที่ 4 ในเวลาต่อมา บ้านทุ่งแก้ว ก็ได้แยกมาตั้งเป็นตำบลทุ่งแก้ว เมื่อปี พ.ศ. 2536 จนถึงปัจจุบันนี้ (ประวัติของบ้านทุ่งแก้ว รวบรวมโดยคณะกรรมการอำนวยการหมู่บ้านทุ่งแก้ว โดยเก็บรวบรวมจาก พ่อเฒ่าแก้ว ธรรมลังกา พ่อเฒ่าเสนา ปัญญาแสง และพ่อหนานสมุทร รักพงษ์ ในวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2526)